

Oponentura praktické diplomové práce Naděždy Čichovské.

Naděžda Čichovská zvolila za téma své práce krajinu. Ve vztahu k volbě své tvůrčí malířské metody a úsilí o zachycení a vyjádření určitého specifického výrazu konvenuje autorce nejlépe krajina horská. Krajinu ve svých obrazech chápe jako vesmír, kde splývají živly v jeden celek a tvoří tak krajinu jinou, jakousi esenciální niternou krajinu, mlhavou kvintesencí vody ve všech jejích skupenstvích.

Hory, zastřená mlhavost krajinné scenérie, nejasné kontury, atmosféra průniku materiálů, jejich vzájemné prostupování a splývání je tématem maleb s éterickým, rozostřeným oparem, s nekonkrétními, jen letmo zachytitelnými náznaky krajinných útvarů. Hory, řeky, jezera, mraky – vše se spojuje v jedno a proniká se navzájem do nehmotné substance. Někde vypadají svahy hor jakoby pokryté zbytky sněhu, hladina vody s malými vlnkami je jak pod tenkou vrstvou ledu, déšť a pára prostupuje krajinu k nepoznání a obrazy se tak stávají citlivou apoteózou deště.

Čichovská si vytvořila pro svůj tvůrčí postup celkem jasnou koncepci metody práce a technologického řešení. Malby jsou v procesu vzniku vystaveny dešti, který je formuje, dotváří, rozpíjí, rozmazává, zanechává na nich stopy po kapkách a dává jim tak specifický charakter. Déšť je v nich téměř fyzicky přítomen, je spolutvůrcem výsledného obrazu. Autorka nechává dešti prostor, náhodně vznikající struktury a rozkladné působení kapek akceptuje, avšak částečně řídí a kontroluje. Zasáhne když už déšť narušuje podmalbu příliš a hrozí „zkažení“ – ale kdy je obraz zkažený? A kdy dobrý?

Téměř abstraktní malby Čichovské nejsou dramatickými sváry živlů jako např. u Turnera.

Jsou to snové, jemné, až minimalisticky oprostěné otisky deště v krajinných strukturách.

Obrazy balancují na hranici stále ještě rozpoznatelné figurativní malby krajin a zcela nefigurální abstraktní malby. Tato oscilace se v některých obrazech kloní více k jedné, v jiných k druhé poloze. Jako celek působí malby meditativním dojmem, jsou esteticky vyvážené, celkem příjemné. Jejich barevnost je často snad trochu prvoplánově chudá – teplé okrově hnědé tóny v popředí, studená modř v pozadí. V akvarelové podmalbě by se autorka snad mohla odvážit pracovat s rafinovanější škálou jemných, i když téměř neviditelných nuancí. Přes citlivé zpracování a na první pohled přesvědčivý vizuální apel na mne působí obrazy neutrálně, chladně, stojím před nimi a nejsem ohromen jak bych si přál, jsou jaksi „v pořádku“ ale něco se jim nedostává. Toto těžko definovatelné „něco“ je možná spjata s vnitřní intenzitou, s radiací, které by takto minimalistické, redukované projevy měly mít. Metoda použití deště by mohla být nosná v kontextu rozšíření její aplikace i na jiná témata. Voda (ergo déšť) je tímto postupem jaksi znázorněna a vyjádřena apriorně. Jako výtvarný prostředek s určitým specifickým výrazem jej autorka ovšem již použila dříve, a to na jednom křehkém obraze květin ve váze, který podle mého názoru naznačil možnosti uplatnění této metody i trochu jinak než jenom pro své imanentní kvality (vodou malujeme vodu). Tolik z pohledu formálního, estetického. Každopádně nejpůsobivější jsou pro mne obrazy největších formátů, kde jejich velikost silněji evokuje neohraničený prostor a umocňuje zážitek z ohromující, vše zahalující mlhy, kdy se krajina stává abstraktní projekcí přírodních energií. Velký formát těmto malbám více sluší.

Nejvíce připomínek – zde z pohledu konceptuálního, z hlediska obsahu – mám k sebereflexi autorčiny práce. Text, který doprovází sérii obrazů je poetickým nástinem stavu inspirace horskou krajinou, popisem její spolupráce s „živly“, s vodou, s deštěm, při tvorbě svých pláten. Chybí mi ujasněná autorčina reflexe záměru, v jakém uměleckohistorickém kontextu autorka svou tvorbu chápe. Jde-li o procesualní tvorbu – jak ji autorka vymezuje např. ve vztahu k dílu Miloše Šejna? Nebo ji chápe v intencích abstraktního diskurzu? Anebo jako meditativní reflexi zenové malby staré Číny? Jde o symbolické krajiny?

Na práci Naděždy Čichovské oceňuji její citlivý přístup k malbě a k volbě omezené, redukované škály výrazových prostředků, kterými lze dosáhnout minimalisticky decentní a přesto přesvědčivé obrazy. V diplomové práci je mi sympatický odklon od narativních a symbolických prvků v podobě pohádkových postav, které zakomponovávala do krajin v předešlých pracích. Příklon k čistému projevu s důrazem na abstraktnější polohu nemusí nutně postrádat ony původně zamýšlené konotace, symboly či mystické roviny. Naopak je jim takto mnohem otevřenější, jsou jenom více zastřené a ne tak jednoznačně vytrubované. Diplomní práci hodnotím stupněm C.

Tomáš Lahoda, ak.mal, vedoucí Ateliéru malba I.

